

Drama in het basisonderwijs vanuit de onderzoeker

“Iedere leerkracht kan de verbeelding waarderen en aanwakkeren om vanuit de relatie de leerling tot betekenisvol en artistiek handelen te brengen.”

(Van den Brink, 2021, p.2)

Omdat er een zekere invloed is vanuit de onderzoeker op de studenten waarbij de interventie wordt toegepast, deze is tenslotte ook de opleidingsdocent. Dient hier een korte toelichting over de onderzoeker en zijn visie op drama te zijn.

Bij drama gaat het om spelend leren vanuit een handeling, conflict, onderwerp, dilemma of tegenstelling. Hierin is altijd iets spelend uit te zoeken. De theoretische inzichten van drama liggen, omdat het gaat om een doen-alsof spel zowel in het spelen als in het leren (Heijdanus-de Boer et al., 2016). De persoonlijke visie van de onderzoeker en opleidingsdocent van de studenten die deelnemer sluit hierbij aan. Zijn visiestuk (Van den Brink, 2021) beschrijft het belang om binnen de kunsteducatie de leerlingen te leren betekenis te geven aan bestaande begrippen en de wereld om hen heen. Zo kan de verbeelding van de leerlingen en de leerkrachten dat wat niet direct waarneembaar zichtbaar maken en er een brug met bestaande ideeën worden gemaakt. Om hier handen en voeten aan te geven dient de leerkracht, volgens Van den Brink, een relatie aan te gaan met de leerlingen, hen te bekwamen in de kunstdiscipline (waarbij centraal blijft staan dat dit ten dienste van de betekenisgeving staat) en de leerlingen en toekomstig leerkrachten te leren het uiteindelijk zelf te doen. Zo worden de leerlingen en (aankomend) leerkrachten steeds meer eigenaar van en maker met de vormsystemen (Alkema et al., 2015) die de kunsten bieden. Zo kunnen zij de wereld begrijpen, ermee communiceren en met anderen communiceren.

Binnen de lessen die de opleidingsdocent (en onderzoeker binnen dit onderzoek) geeft aan de studenten op de pabo, evenals de deelnemende studenten aan dit onderzoek, komt dit tot uiting door binnen de beschikbare lestijd door praktische voorbeelden aan te bieden en te laten ervaren van werkvormen (zoals bijvoorbeeld: tableau vivant, teacher-in-role). Hierbij wordt rekening gehouden met de beginsituatie van de leerlingen, de doelen en het betekenisvol maken van de les voor de leerlingen. De doelen worden geformuleerd op vormaspecten die een relatie kennen met het MVB-model (later toegelicht). Hierna worden de inleiding, warming-up, exploratie, verwerking en afsluiting ontworpen. Dit is in lijn met de literatuur waarmee ook verbanden worden gelegd: *Spelend leren en ontdekken* (Heijdanus-de Boer et al., 2016). De lesstructuur bestaat volgens de Nooij (2021) uit een aantal fasen, die een iets andere nuance kennen: de inleiding, de warming-up, de instructie, de kern van de les en de afsluiting. In de kern worden de vaardigheden die in de warming-up fase zijn getraind toegepast. Het verschil is dat de meer procesgerichte fase uit de exploratiefase van Heijdanus et al. een minder duidelijke plek heeft in de fasen die De Nooij beschrijft. De Nooij, die als literatuur wordt aanbevolen, maar niet verplicht, legt hiermee een grotere nadruk op technische beheersing van dramatische vaardigheden. De opleidingsdocent, en onderzoeker binnen dit onderzoek (Sander van den Brink [red.]), sluit vanuit de persoonlijke visie mede hierom qua didactische lesopbouw aan bij de fasen die in *Spelend leren en ontdekken* worden genoemd.

Waar wel de aansluiting met De Nooij (2021) wordt gemaakt is wanneer hij spreekt over de spelvaardigheid van de leerkracht. De Nooij benoemt dat er een zekere spelvaardigheid nodig is als leerkracht. Hierin benoemt hij drie aspecten: zelf meespelen, voordoen en illustreren en vertellen met rollen. Als opleidingsdocent wordt dan ook binnen de lessen met de studenten toegepast. Zodat, aansluitend bij De Nooij, opleidingsdocent een voorbeeld geeft ter illustratie dat de studenten zouden kunnen imiteren, maar vooral ook verhelderend werkt en ruimte voor eigen interpretatie houdt. Daarnaast ervaren de studenten dat voordoen de sfeer in de klas bevordert en helpend kan zijn om in de klas spel te ontlocken.

De opleidingsdocent heeft als doel de studenten, met de lesvoorbeelden van de pabo, eigen lessen te laten ontwerpen en aan te bieden die passen bij hun doelgroep. De studenten kunnen de voorbeelden gebruiken door deze te imiteren, eigen te maken of zich erdoor te laten inspireren. De student staat het vrij om eigen ander materiaal te ontwerpen en aan te bieden aan de leerlingen op de praktijkschool om op deze manier de leeruitkomsten voor kunstzinnige oriëntatie ([bijlage 4](#)) aan te tonen. Door deze lessen te geven in de praktijk, en er feedback op te ontvangen, wil de opleidingsdocent dat de student zich bekwaamt en kennis, vaardigheden en attitude ontwikkelt. De opleidingsdocent sluit zich hierbij aan bij Lek (2005) die aangeeft goed opleidingsonderwijs wordt bepaald door de mate waarin de student in de gelegenheid wordt gesteld om de wisselwerking tot stand te brengen tussen hun theoretisch referentiekader en (narratief georiënteerde) praktijkkennis.

Ook andere een andere opleidingsdocent, Margriet Brosens (persoonlijke communicatie, 22 januari 2022), geeft aan dat ze werkvormen als teacher-in-role geeft en deze nabesprekt met de studenten, zodat deze die in kunnen zetten. Margriet Brosens bemerkt zelf dat ze de connectie met andere vakken voor de studenten meer kan maken. Zowel het handelen van de onderzoeker (Sander van den Brink (Red.)), als de opleidingsdocent drama Margriet Brosens sluit hierbij aan bij pedagoog en opleidingsdocent aan de pabo Inholland Den Haag Anna van der Koj (persoonlijke communicatie, 18 januari 2022) die zegt: 'door je eigen didactische keuzes expliciet te maken richting studenten, ben je als lerarenopleider een voorbeeld in leraar zijn.'